

12-2478 P.N/cal

B3545005-MAN

UDSKRIFT
AF
ØSTRE LANDSRETS DOMBOG

DOM

Afsagt den 6. april 2005 af Østre Landsrets 16. afdeling
(landsdommerne Ulla Staal, Aamand og Gitte Rubæk Pedersen).

16. afd. nr. B-3545-03:

1) C

2) R

(advokat Christian Harlang)

mod

Patientskadeankenævnet

(Kammeradvokaten v/advokat Jacob Pinborg).

Under denne sag, der er anlagt den 28. november 2003, har sagsøgerne, C og R endeligt nedlagt påstand om, at sagsøgte, Patientskadeankenævnet, tilpligtes at anerkende, at sagsøgerne er berettiget til erstatning for begravelsesudgifter med i alt 129.953,12 kr., og at sagsøgeren, C er berettiget til erstatning for indtægtstab med 180.165,12 kr., begge beløb med renter fra den 15. februar 2002 efter princippet i rentelovens § 3, stk. 3, og med procesrenter fra sagens anlæg.

Sagsøgte har påstået frifindelse.

Sagen vedrører sagsøgernes erstatningskrav i anledning af, at deres datter, I , afgik ved døden som følge af en skade omfattet af lov om patientforsikring.

Sagens nærmere omstændigheder

Ved Patientforsikringens afgørelse af 6. maj 2002 blev I , født i 1989, anset for at være påført en efter lov om patientforsikring § 3, stk. 1, jf. § 2, stk. 1, nr. 1, erstatningsberettiget skade i form af udvikling af meningitis og efterfølgende død. I Patientforsikringens afgørelse hedder det blandt andet:

"Den 8. juli 2001 blev I indlagt på A efter [at] hun ca. 1 time tidligere (kl. ca. 14.30) havde fået en bom fra et sejlskib i hoved[et]. Hun havde ikke været bevidstløs, der havde ikke været opkastninger eller kvalme og der var ingen synsforstyrrelser. I havde dog haft næseblod. Hun angav hovedpine, hvor bommen havde ramt og træthed. Der var ingen klager over kraftnedsættelser eller føleforstyrrelser. Man konstaterede, at der var 2 buler i pande[n] på 2 x 3 cm og en dybde på max 1 mm. Man havde ingen mistanke om brud. Man fandt indikation for røntgenundersøgelse af halsrygsøjlen og herefter indlæggelse på børneafdelingen til observation for commotio cerebri (følger efter hjernerystelse). Man fandt ikke indikation for CT-skanning af hjernen. En vurdering efter Glosgow coma skalaen viste en score på 14.

Samme dag kl. 16.20 havde I en stor opkastning. I løbet af dagen var der flere opkastninger. Ellers var hun vågen og orienteret. En vurdering efter Glosgow coma skalaen viste en score på 15.

Den 9. juli 2001 vurderede man, at der ikke var nogen tegn på en intrakraniell blødning. Der var endvidere hævelse over 1 $\frac{1}{2}$ næseryg, men man fandt ingen umiddelbar mistanke om næsefraktur.

Den 10. juli 2001 konstaterede man, at der var en klar bedring i I's tilstand. Man fandt hende upåvirket og at hun svarede godt for sig.

Den 11. juli 2001 blev I udskrevet til roligt regime. Det blev anbefalet at I søgte kontrol hos øjenlæge og tandlæge.

Efter udskrivelsen havde I efter det oplyste vandigt, gulligbrunt flåd fra næsen, når hun bøjede sig fremover. Privatpraktiserende øre/næse/halslæge vurderede efter det oplyste, at flåddet ikke havde nogen betydning.

Den 29. august 2001 blev I indlagt på K under diagnosen meningitis. Hun var pludselig blevet syg dagen forinden ca. kl. 18 med voldsom hovedpine og opkastninger natten igennem. Hun var ved indlæggelsen noget ukontaktfar og med nakkestivhed. Man foretog lumbalpunktur. Punkturen viste vækst af pneumokokker. CT-skanning viste svær iskæmi (manglende blodforsyning) i hjernen og (trombosering) blodprotsdannelse i kar i hjernen. I blev tiltagende dårlig og den 31. august 2001 afgik hun ved døden.

Af journalnotat af 30. oktober 2001 fra A fremgår, at man set i bakspejlet utvivlsomt burde have CT-skannet I

...

Patientforsikringen har vurderet, at optimal behandling den 8. juli 2001 på A havde tilsagt CT-skanning af hovedet, efterfølgende profylaktisk antibiotikabehandling med penicillin og at der ved vedvarende næseflod skulle undersøges for åbent brud til næsehulen med henblik på operativ lukning heraf.

Patientforsikringen har ved sin afgørelse lagt vægt på, at I ved indlæggelsen på A havde haft næseblod. Der burde således have været rejst mistanke om brud i basis cranii anterior (forreste del af kraniet) og på baggrund heraf være udført CT-skanning.

Patientforsikringen har videre lagt vægt på, at der ved diagnosticering af et brud burde have været iværksat profylaktisk antibiotikabehandling med penicillin og oplyst om, at der ved vedvarende næseflod skulle undersøges for åbent brud til næsehulen med henblik på operativ lukning heraf.

Det er Patientforsikringens vurdering, at I's dødsfald kan henføres til den ikke optimale behandling."

Ved Patientforsikringens afgørelse af 30. oktober 2002 blev
C og R anset for berettiget
til erstatning efter lov om patientforsikring med 30.000 kr.
ekskl. renter. Af afgørelsen fremgår blandt andet:

"Begravelsesudgifter

Efter erstatningsansvarsloven (EAL) § 12 er den som
har afholdt udgifterne til begravelsen af I
berettiget til erstatning af de rimelige ud-
gifter i denne anledning.

Det fremgår af Deres brev af 27. august 2002, at De-
res klienter har haft udgifter på kr. 129.953,12 i
forbindelse med begravelsen af I
Der foreligger dokumentation for udgifterne.

I teori og praksis antages det, at de samlede udgif-
ter til begravelsen - uanset om de enkeltvis alle er
rimelige og dokumenterede - ikke må overstige et vist
samlet "rimeligt" beløb, svarende til det gennemsnit-
lige udgiftsniveau for begravelser i Danmark. Det
maksimale beløb som kan erstattes er ifølge praksis
25-30.000 kr., medmindre der foreligger særlige om-
stændigheder. Patientforsikringen bekendt er der
alene givet højere erstatning for begravelsesudgifter
i forbindelse med begravelser i udlandet.

Det bemærkes, at udgiften til vedligeholdelse af
gravsted på kr. 58.925,00 ikke ifølge praksis anses
for en begravelsesudgift, som kan erstattes efter er-
statningsansvarslovens § 12.

Patientforsikringen har herefter fundet, at C
og R er berettiget til er-
statning af i alt kr. 30.000,00 for rimeligt afholdte
begravelsesudgifter samt renter heraf fra den 15. fe-
bruar 2002.

Tabt arbejdsfortjeneste for C]

Det fremgår af Deres brev af 27. august 2002, at I's
dødsfald har haft stor og direkte
indvirkning på C's arbejdsevne
og arbejdsfortjeneste som selvstændig erhvervsdri-
vende.

Patientforsikringen finder ikke, at der i erstat-
ningsansvarsloven er hjemmel til at yde erstatning
for det påståede indtægtstab.

Patientforsikringen har herved lagt vægt på dommen U2001.28H, hvor landsretten udtaler følgende: "Det tab, som ulykken medførte for moderen, fordi hun ikke psykisk kunne klare at passe sit arbejde, er ikke omfattet af sagsøgtes erstatningspligt".

Cl og R påklagede Patientforsikringens afgørelse af 30. oktober 2002 til Patientskadeankenævnet, som ved skrivelse af 3. juni 2003 meddelte, at ankenævnet tiltrådte afgørelsen. I Patientskadeankenævnets afgørelse anføres blandt andet:

"Begrundelse for afgørelsen:

Det tiltrædes, at der er erstatningsgrundlag i patientforsikringslovens § 3, stk. 1, jf. § 2, stk. 1, nr. 1.

Efter patientforsikringslovens § 5, stk. 1, fastsættes erstatning og godtgørelse efter reglerne i erstatningsansvarsloven.

Efter erstatningsansvarslovens § 12 kan der ydes erstatning for rimelige begravelsesomkostninger.

I henhold til bilag er der afholdt udgifter i anledning af l's begravelse med i alt 129.953,12 kr. Efter gældende praksis udgør de erstatningsberettigende udgifter til begravelse - uanset om de enkeltvis måske alle er rimelige - et vist samlet "rimeligt" beløb op til 30.000 kr. Patientskadeankenævnet kan derfor tiltræde, at der er tilkendt C og R erstatning for begravelsesudgifter med 30.000 kr. som fastsat af Patientforsikringen.

Ifølge erstatningsansvarslovens § 1 skal den, der er erstatningsansvarlig for personskade, betale erstatning for blandt andet tabt arbejdsfortjeneste. Som udgangspunkt er det kun den skadelidte person selv, der kan kræve erstatning, men derimod ikke andre, som indirekte lider tab ved personskaden. Efter praksis ydes der således ikke erstatning for tabt arbejdsfortjeneste til en skadelidts ægtefælle eller forældre, når den eller de for eksempel har haft indtægtstab på grund af nedsat arbejdsevne som følge af sorg. Patientskadeankenævnet kan derfor tiltræde, at der er meddelt C afslag på tabt arbejdsfortjeneste i perioden efter l's død."

C: og R har fremlagt en opgørelse over afholdte udgifter i forbindelse med datterens død på i alt 129.923,12 kr.

C: har opgjort, at hun på grund af patientskaden ikke kunne arbejde i 14 timer i tiden fra den 8. juli til den 31. august 2001 og i 463,02 timer i perioden fra den 1. september 2001 til den 31. august 2002. Timerne fremkommer ved en månedsvis sammenligning med antallet af hendes arbejdstimer i de tilsvarende måneder det foregående år. Med en timeløn på 443,75 kr. inkl. moms og efter fradrag af modtagne sygedagpenge udgjorde hendes tabte arbejdsfortjeneste herefter i tiden fra den 8. juli til den 31. august 2001 4.253,50 kr. inkl. moms og i perioden fra den 1. september 2001 til den 31. august 2002 175.911,62 kr. inkl. moms, eller i alt 180.165,12 kr. inkl. moms.

Forklaringer

Der er under sagen afgivet forklaring af C'

R og K

C' har blandt andet forklaret, at hun siden den 1. januar 2000 har været selvstændig erhvervsdrivende som klinisk monitor i forbindelse med klinisk afprøvelse af nye medicinalprodukter. Hun fungerer typisk som medlem mellem medicinalfirma og hospitaler og kontraktansættes pr. projekt. Det enkelte projekt vil normalt angive et normeret antal timer for hendes arbejde, men hun honoreres for faktisk udførte arbejdstimer og til en timebetaling, som fastlægges i den enkelte kontrakt. Hendes kunder stiller arbejdsplads til rådighed for hende og godtgør hende for udlæg i forbindelse med rejser.

Efter 1's hjemkomst fra sygehuset den 11. juli 2001 fortsatte hun med at arbejde på et igangværende projekt, der skulle færdiggøres. Imens blev I passet af sin far. Derefter havde hun 14 dages ferie, i hvilken hun var med I til kontrol hos tandlæge, øjenlæge og øre-næse-halslæge, ligesom hun var med Ida til behandling hos fysioterapeut. Ultimo august, mens hun af arbejdsmæssige grunde var i Sverige, og I's far var på kursus, blev I passet af sin farfar. Da hun på et tidspunkt ringede til I, fik hun at vide, at I var dårlig, og hun kontaktede derfor I's far og bad ham tage hjem, ligesom hun selv tog hjem, da I blev tiltagende dårlig. Inden hun nåede hjem, var I hospitalsindlagt. I ugen efter 1's død var hun sygemeldt, men derpå genoptog hun sit arbejde, selvom hun havde svært ved at koncentrere sig, blandt andet fordi hun ikke fik mere end 2-3 timers søvn pr. nat. Af samme grund sygemeldte hun sig flere hele dage, men også halve dage, for hvilke hun ikke fik sygedagpenge, idet hun kun er forsikret for hele sygedage.

R _____ har blandt andet forklaret, at han er skolelærer. Umiddelbart efter 1's død fik han og 1's mor I hjem, hvilket indebar, at I den følgende weekend skulle køres til kapellet. Dette medførte en ekstra udgift i forbindelse med begravelsen, ligesom det fordyrede begravelsen, at de valgte at afholde den kl. 16 for at give 1's skolekammerater mulighed for at deltage. Han var ligesom I's mor sygemeldt i ugen efter 1's død. I's mor havde store søvnproblemer efter 1's død.

K _____ har blandt andet forklaret, at hun er direktør for B _____, som afprøver ny medicin. C _____ bistår selskabet på konsulentbasis med indsamling og kontrol af lægers undersøgelsesresultater vedrørende afprøvning af ny medicin. ~~Observede data~~ ~~kontraktansættes~~ kontraktansættes for hvert enkelt projekt, og i kon-

trakten angives de konkrete opgaver, som C[REDACTED]
[REDACTED] skal udføre, ligesom der angives et estimeret tids-
forbrug. Hver måned afregnes for den tid, C[REDACTED]
[REDACTED] rent faktisk har arbejdet for B.

og vidnet kan bekræfte rigtigheden af C[REDACTED]
[REDACTED] timeopgørelse for perioden primo 2000 til ud-
gangen af 2003. Boehringer Ingelheim Danmark A/S har samar-
bejdet med C[REDACTED] i ca. 8 år, og C[REDACTED]
[REDACTED] arbejder stort set på samme vilkår som en in-
tern medarbejder og får derfor stillet lokale m.m. til rådig-
hed, ligesom hun får dækket sine rejseudgifter.

Procedure

Sagsøgerne har til støtte for deres påstand vedrørende er-
statning for begravelsesudgifter gjort gældende, at samtlige
udgifter er dokumenteret. Til begravelse af et barn vil der
sædvanligvis være knyttet flere og større udgifter end til
begravelse af en ældre person, og de særlige omstændigheder i
forbindelse med l[REDACTED] sygdom og død samt det forhold, at be-
gravelsesudgifterne alle er rimelige, taler for, at der ydes
erstatning for samtlige udgifter. Hertil kommer, at der
ifølge retspraksis er mulighed for at erstatte udgifter til
gravstedsvedligeholdelse, jf. Vestre Landsrets dom af 16. fe-
bruar 2000, gengivet i Forsikrings- og Erstatningsretlig
Domssamling 2000, side 269 ff.

C[REDACTED] har til støtte for sin påstand om
erstatning for tabt arbejdsfortjeneste gjort gældende, at hun
har godtgjort, at hun har haft et tab svarende til påstanden.
Forløbet forud for datterens død var præget af dramatiske om-
stændigheder og et meget hurtigt udviklende sygdomsforløb,
som bevirkede, at hun indtil datterens død kun i begrænset
omfang havde mulighed for at varetage sit arbejde som følge
af datterens behov for omsorg og støtte. Det er i en sådan

situation i overensstemmelse med retspraksis at yde forældre erstatning for tabt arbejdsfortjeneste. På grund af sorg og savn var hun heller ikke efter datterens død i stand til at arbejde i samme omfang som tidligere, og i sådanne særlige tilfælde er der i retspraksis støtte for at yde erstatning for tabt arbejdsfortjeneste til andre end den direkte skadelidte.

Sagsøgte har til støtte for frifindelsespåstanden vedrørende erstatning for begravelsesudgifter gjort gældende, at erstatningen - uanset om de enkelte poster måtte være rimelige - ikke kan overstige et vist rimeligt beløb, som efter fast praksis er i størrelsesordenen 25.000 kr. til 30.000 kr. Hertil kommer, at flere af sagsøgernes udgiftsposter ikke vedrører selve begravelsen, men vedligeholdelse af gravsted m.m., som efter fast retspraksis ikke erstattes efter erstatningsansvarsloven.

Til støtte for frifindelsespåstanden vedrørende erstatning for tabt arbejdsfortjeneste har sagsøgte gjort gældende, at C [REDACTED] ikke har krav på erstatning herfor efter erstatningsansvarslovens § 1, da hun ikke er den direkte skadelidte, og da indtægtstab som følge af nedsat arbejdsevne på grund af sorg og savn ikke erstattes, jf. landsrettens dom i U2001.28H. Under hensyn til datterens korte sygdomsforløb er der heller ikke efter almindelige erstatningsretlige regler grundlag for at yde erstatning for tabt arbejdsfortjeneste til C [REDACTED] i forbindelse med hendes pleje og pasning af datteren. Sagsøgte vil ikke bestride, at C [REDACTED] i perioden frem til datterens død mistede 14 arbejdstimer à 443,75 kr. inkl. moms, idet der ved opgørelse af erstatning for tabt arbejdsfortjeneste dog ikke skal lægges moms til timelønnen. Derimod bestrides den beløbsmæssige opgørelse af C [REDACTED] krav i tiden efter datterens død, navnlig fordi er-

T h i k e n d e s f o r r e t :

Sagsøgte, Patientskadeankenævnet, frifindes.

Sagsøgerne, C [REDACTED] og R [REDACTED] skal inden 14 dage fra dato betale 30.000 kr. i sagsomkostninger til sagsøgte.

(Sign.)

Udskriftens rigtighed bekræftes. Østre Landsrets kontor, den / 7 APR. 2005

P.j.v.

Michael Gyngie